"לא לאפשר ללשכת עוה"ד לערוך קורסי הכנה לעולים משפטנים"

משרד הקליטה מקיים קורסי הכנה למשפטנים עולים או תושבים חוזרים הנדרשים להיבחן בדין הישראלי ■ חברת "מחשבות": הלשכה, באמצעות החברה הכלכלית שלה, מכינה למבחן שהיא בעצמה עורכת - דבר המהווה ניגוד עניינים

חן מענית

15/7/15

לשכת עורכי הדין מתמודדת במכרז לעריכת קורסי הכנה לעולים חדשים או תושבים חוזרים, שסיימו לימודי משפטים בחו"ל, לקראת בחינות לקבלת רישיון ישראלי לעריכת דין. זאת למרות שהבחינות נערכות על-ידי הלשכה עצמה, ובכך פועלת הלשכה בניגוד עניינים - כך טוענת חברת "מחשבות", המתמודדת גם היא במכרז, בעתירה מינהלית שהגישה לאחרונה לבית המשפט המחוזי בירושלים נגד הלשכה.

העתירה הוגשה גם נגד משרד הקליטה והעלייה, שפירסם את המכרז, ונגד החברה הכלכלית של הלשכה - חברה פרטית שבבעלות הלשכה, שלפי הנטען באמצעותה היא מתמודדת במכרז. בעתירה מבקשת "מחשבות" מבית המשפט למנוע מהלשכה להתמודד במכרז.

משרד העלייה והקליטה, באמצעות אגף התעסוקה, מסייע למשפטנים, שהינם עולים או תושבים חוזרים שלמדו משפטים בחו"ל, בהכנתם לבחינות לשכה בדיני מדינת ישראל ובעברית משפטית. לצורך זה מקיים המשרד מזה מספר שנים קורסי הכנה לבחינות.

לאחרונה פרסם המשרד את המכרז, בגינו הוגשה העתירה, ובמסגרתו פנה לקבל הצעות למתן שירותי הוראה ולהפעלת קורסי ההכנה. לפי העתירה, הזוכה במכרז אמור להפעיל 5 קורסים באוקטובר 2015 (לקראת מועד הבחינות בינואר 2016), ומחזור שני ובו 5 קורסים נוספים במאי 2016 (לקראת מועדי הבחינה באוגוסט 2016).

לפי העתירה, ניגוד העניינים של הלשכה בהתמודדותה במכרז מתבטא בכך שהאינטרס הבסיסי שצריך להדריך את הלשכה בעריכת הבחינות הינו מקצועיותן, שוויוניותן וסודיותן - ואלה בלבד.

"לעומת זאת", נטען בעתירה, "האינטרס הבסיסי של משרד העלייה והקליטה הוא כי הזוכה במכרז יכין את תלמידיו בצורה הטובה ביותר לקראת הבחינות בדיני מדינת ישראל, באופן שבו שיעור המעבר של תלמידיו יהיה המקסימלי".

לדברי העותרת, "בניהולם של קורסים להכנה לבחינות בהתאם למכרז, מודרכת הלשכה באינטרס בסיסי הפוך מאינטרס שלה כגוף שעורך את הבחינות. עליה לדאוג לשיעור מעבר מקסימלי בבחינה שהיא עצמה עורכת".

בעתירה מצוין כי מובן שהכנה מיטבית והבטחת שיעור מעבר מקסימלי צריכה גם 'לקלוע' לשאלות שיישאלו בבחינה, ובכך נמצאת הלשכה בניגוד עניינים מובהק שבהכרח חייב להשפיע על שיקול-דעתה והתנהלותה, הן בעריכת הבחינות והן בעריכת הקורסים.

"זהו מצב פסול ובלתי אפשרי, בו צריכה הלשכה לבחור בין האינטרס הציבורי בעריכת בחינות מקצועיות, שוות וסודיות, לבין האינטרס שבעריכת קורסים שקולעים לנושאים שיישאלו בבחינה", מסכמת "מחשבות",

באמצעות עורכי הדין יעקב אברמוביץ ואביעד אופיר. "המדהים הוא שכל ליקוי המאורות הזה מתרחש דווקא אצל לשכת עורכי הדין בישראל - אשר כל הווייתה מושתתת על שלטון החוק, ואשר נורמות מינהליות תקינות אמורות לשמש נר לרגליה".

יתרון יחסי

"מחשבות" מוסיפה וכותבת כי התברר לה כי מזה מספר שנים הלשכה, תחת הכותרת "המדרשה לעולים חדשים על-שם השופט מקס ברדיצ'בסקי", מפעילה קורס הכנה לבחינות, "אותן, כאמור, עורכת ומחברת הלשכה עצמה".

לדבריה, היא גילתה גם כי עורכי דין ששימשו כמרצים בקורסי ההכנה מטעמה של הלשכה גם כתבו עבור הלשכה את השאלות לבחינה. בשל כך, נטען, "תלמידים שהשתתפו בקורסים מטעמה של הלשכה, יכול וזכו, מעבר להכנה הרגילה, גם ל'יתרון יחסי' - בדמות הכנה לשאלות שיופיעו בבחינה".

העותרת מציינת כי במסגרת המכרז נקבעו סטנדרטים שונים למתן שירותי ההוראה וכן תנאי סף שונים בהם אמור לעמוד המציע, בהם תנאי הקובע כי על המציע לצרף להצעתו תצהיר בדבר היעדר ניגוד עניינים, "בו יצהיר המציע כי נכון למועד הגשת ההצעה, הוא אינו יודע על מניעה חוקית כלשהי שיש בה כדי להפריע לביצוע שירותיו, וכי אין הוא קשור ו/או מעורב, באופן ישיר או עקיף, בכל עניין אחר שיש בו חשש לניגוד עניינים ביחס להתחייבויותיו על-פי מכרז זה".

לטענת "מחשבות", "אין צורך להכביר מילים על כך שבעניינו מתקיים הרבה למעלה מ'חשש לניגוד עניינים' (של הלשכה) בעיני כל אדם סביר".

לדבריה, מצב דברים בו הלשכה, שהינה הרגולטור שעורך את בחינותיהם של משפטנים שלמדו בחו"ל, תעסוק בהכנתם של הנבחנים מטעמו של משרד ממשלתי אחר, לקראת אותן בחינות שהלשכה עצמה אחראית על עריכתן - הוא "מצב מובהק של ניגוד עניינים פסול ואינהרנטי".

"גוף אוטונומי"

עורכי הדין גיא נוף ויוסי האזרחי המייצגים את החברה הכלכלית של הלשכה ואת הלשכה מסרו בתגובה כי לעתירה אין יסוד. "הלשכה כלל אינה מתמודדת במכרז. החברה הכלכלית של הלשכה היא שהגישה הצעה מטעמה ועל-פי שיקול-דעתה הבלעדי.

"מדובר בחברה שהוקמה לפני 16 שנים בעקבות דרישת משרד האוצר. היא הוקמה כגוף אוטונומי לחלוטין. יש לה דירקטוריון משלה בו מכהנים עורכי דין הפועלים בהתנדבות וחבים לה חובות אמון, והיא מנוהלת על-ידי הנהלה מקצועית, כשמנהליה ורוב עובדיה עובדים בה שנים רבות ללא שום תלות במוסדות הלשכה.

"החברה הכלכלית שמה לה למטרה לספק הכשרה מקצועית ולהשיא את הידע המשפטי בין חברי הלשכה והמועמדים לה במחירים סבירים.... כנראה שהדבר אינו נוח לחברת 'מחשבות', שמחזיקה שנים רבות למעשה במונופול בהכנה לבחינות הלשכה.

"לשכת עורכי הדין, כמו גם החברה הכלכלית, רואות ערך עליון ביצירת תחרות והורדת המחירים, בין היתר בסוגיית ההכשרה לבחינות הלשכה".

החברה הכלכלית מדגישה כי לעתירה לא היה יסוד, גם במקרה שבו הייתה מגישה הלשכה הצעה למכרז. "לו רצתה בכך, הייתה יכולה הלשכה, כפי שעושים גופים שלטוניים לרוב, לערוך קורס הכשרה למי שמתמודד לכניסה לשורותיה - ואז לבחון כל מועמד כתנאי לכניסתו ללשכה. כך, למשל, משרד העבודה

עורך קורסי הכשרה למועמדים לקבלת תעודת מנהל עבודה או קבלן וכו', ואין בכך שום ניגוד עניינים",
נטען